

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ
НАУК
УКРАЇНИ**

**КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ**

ВІЙНА В УКРАЇНІ: ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

**Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції**

20 лютого 2026 року

Київ – Львів – Харків

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 25 лютого 2026 року № 8)

Упорядник:

У. О. Цмоць

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки : збірник тез
B42 Міжнародної науково-практичної конференції (20 лютого 2026 року) /
упор. У. О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2026. 622 с.

Вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 20 лютого
2026 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів,
статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and Practical
Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt», which was
held on February 20, 2026, at Lviv State University of Internal Affairs.

The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the
reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2026

Здреник І. В., Тищенко С. ПРОБЛЕМА ЛЕГІТИМНОСТІ ТА НЕЗМІННОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	215
Зінченко П. В., Рівчаченко О. А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАДАПТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ДО УМОВ У ЦИВІЛЬНОМУ ЖИТТІ	217
Іваненко Я. С., Мельниченко А. С. МЕДІАГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК СТІЙКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	219
Іваненко Б. В., Дідик Н. І. ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ЯК КЛЮЧОВИЙ МЕХАНІЗМ СТІЙКОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	220
Іванів А. А. СТИГМАТИЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	222
Івахів О. С., Лібрук-Ліпкевич С. Я., Юрченко Р. В. ДОСЯГНЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ	224
Іващенко О. А. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТИВНИХ МЕТОДИК У РОБОТІ З ПОСТРАЖДАЛИМИ ВІД ВІЙНИ	227
Ільків Н. В. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	229
Ільчишин Н. В. ВПЛИВ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ДОСТУПНІСТЬ ПРАВОСУДДЯ	232
Кабанець О. С. РЕІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ЧЕРЕЗ ЗАЙНЯТІСТЬ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД: КРИТЕРІЇ ВІДМЕЖУВАННЯ ТРУДОВИХ І ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ТА НАСЛІДКИ ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ПОЛІТИК ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ.....	235
Касаткін Є. В., Ринський І. М. ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ І ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ. МЕТОДИКИ І ФОРМИ ПРОТИДІЇ.....	237
Католик Г. В., Голова Ю. Ю. ВІДМІННОСТІ В УЯВЛЕННЯХ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ-МІГРАНТІВ ВІЙНИ ПРО СУБ'ЄКТИВНІ СТАНИ ДІТЕЙ	240
Католик Г. В. ПРОЄКТ «ДОПОМОГА ДОПОМАГАЮЧИМ» – ЄВРОПЕЙСЬКА КІМНАТА ДЛЯ СЛУХАННЯ	242
Кваша О. П. РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	246
Кернякевич-Танасійчук Ю. В. ДО ПИТАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ ПОКАРАННЯ.....	248
Клепацький С. В., Голоднюк В. Д. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ КАНІСТЕРАПІЇ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ	250
Кметь О. О., Михайлишин В. О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ	251
Кметь О. О., Шевчук Р. А. ГРОМАДСЬКИЙ МОНІТОРИНГ ЯК МЕХАНІЗМ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНКИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	253

СТИГМАТИЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В умовах воєнного стану Україна зіштовхнулася з безпрецедентним викликом масового внутрішнього переміщення населення до відносно безпечних регіонів. Внутрішньо переміщені особи вимушені адаптуватися до нових соціальних, економічних і культурних реалій, часто за відсутності звичних ресурсів та соціальних зв'язків. За таких обставин інтеграція внутрішньо переміщених осіб в територіальні громади набуває особливого значення та перетворюється на стратегічний пріоритет, спрямований на забезпечення соціальної стабільності, сталого розвитку й згуртованості суспільства [5, с. 2]. Воєнні події в Україні докорінно змінили соціальну структуру суспільства, спричинивши формування нових соціальних груп. Внутрішньо переміщені особи стали невід'ємною частиною приймаючих громад, однак процес їхнього включення у соціальне та культурне життя супроводжується низкою суперечностей. Однією з ключових проблем у цьому контексті є стигматизація внутрішньо переміщених осіб, що проявляється через соціальне дистанціювання, нав'язування негативних стереотипів та обмеження можливостей повноцінної участі у житті громади.

Інтеграція вимушених переселенців у нову громаду відбувається через процес зближення соціальних ідентичностей, що передбачає взаємне визнання та прийняття культурного різноманіття. Цьому сприяють, з одного боку, відкритість вимушених переселенців до засвоєння норм і цінностей приймаючої спільноти, а з іншого – готовність громади до співіснування різних традицій і світоглядних позицій у спільному соціальному просторі. Враховуючи те, що вимушені переселенці походять з різних соціальних, релігійних та етнічних середовищ, вкрай важливим є недопущення формування узагальнених стереотипних уявлень щодо цієї групи та забезпечення поваги до їхньої ідентичності. Водночас ключовою умовою успішної інтеграції вимушених переселенців є доступ до ресурсів у новому соціальному середовищі, що реалізується через спільне використання можливостей приймаючої громади та систему соціальних послуг, спрямованих на покращення умов життя переселенців [2, с. 190].

Стигматизація вимушених переселенців формується на перетині соціальних, культурних і психологічних чинників та посилюється в умовах воєнного часу. Вона не лише ускладнює адаптацію ВПО, а й впливає на загальний рівень соціальної згуртованості суспільства, створюючи додаткові лінії напруження між «місцевими» та «переміщеними». Усвідомлення стигматизації як соціокультурної проблеми відкриває можливості для пошуку ефективних механізмів її подолання на рівні громади.

За визначенням О. Кінаш, соціальною адаптацією розглядається процес пристосування людини до нових умов життя та соціальної реальності, що передбачає засвоєння культурних, правових і соціальних норм приймаючого середовища. В умовах воєнного стану в Україні проблема адаптації набуває особливої актуальності для внутрішньо переміщених осіб, які вимушено залишили постійне місце проживання та втратили звичні соціальні зв'язки й ресурси. Вимушений характер переміщення, травматичний досвід та обмежені можливості повернення зумовлюють тривалість адаптаційного процесу й потребу в оперативних та ефективних заходах підтримки. За таких обставин вимушені переселенці становлять соціально вразливу групу, для якої процес адаптації та подальшої інтеграції істотно ускладнюється впливом соціальної стигматизації, упередженого ставлення та стереотипних уявлень у приймаючих громадах [3, с. 138].

Як зазначають О. Фуштей та К. Ландік, що одним із найбільш ефективних способів інтеграції вимушених переселенців у приймаючу громаду є їх активне залучення до різноманітних проєктів, програм і громадських ініціатив, спрямованих на підтримку цієї соціальної групи. Дослідниці підкреслюють, що створення спеціалізованих центрів у територіальних громадах за новим місцем проживання позитивно впливає на психологічний стан людей, які втратили звичне середовище життя. Залучення вимушених переселенців до діяльності громади та формування відчуття відповідальності за спільну справу сприяє подоланню психологічних труднощів і відновленню суб'єктивного відчуття контролю над власним життям.

Окрему увагу науковці приділяють емоційно-психологічному стану вимушених переселенців, які зазнали травматичного досвіду. Унаслідок пережитих стресових ситуацій ВПО можуть стикатися з такими станами, як втрата автономності та відчуття неконтрольованості життєвих процесів,

переживання незахищеності й позиціонування себе в ролі жертви, зростання рівня агресії та пошук «зовнішнього ворога» як способу компенсації втрати контролю, а також неможливість прогнозування майбутнього. Саме ці психологічні чинники, за висновками дослідниць, значною мірою ускладнюють процес інтеграції вимушених переселенців та можуть посилювати прояви соціальної стигматизації [4, с. 48].

У зв'язку з цим подолання стигматизації потребує комплексного підходу, що поєднує психологічну підтримку вимушених переселенців, розвиток інклюзивних практик у приймаючих громадах та системну роботу з формування толерантного соціального середовища. Реалізація таких заходів сприяє зниженню соціальної напруги, підвищенню рівня довіри між членами громади та створює передумови для успішної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у соціальне й культурне життя приймаючого середовища. На думку Ю. Гундertaйла, соціальна стигматизація призводить до порушення соціальної адаптації, зниження якості життя внутрішньо переміщених осіб і зростання соціальної напруженості, що зумовлює необхідність організації системи масової психосоціальної підтримки ВПО на рівні державної соціальної політики. Автор наголошує, що стигматизація та самостигматизація істотно ускладнюють життєдіяльність ВПО, сприяючи формуванню відчуття неповноцінності, соціальної неспроможності та самообмеження соціальної активності індивіда [1, с. 164].

Таким чином, соціальна стигматизація вимушених переселенців є багатовимірним явищем, що виходить за межі індивідуального психологічного досвіду та охоплює ширший соціальний і культурний контекст. Її поширення негативно позначається на процесах соціальної адаптації та інтеграції ВПО, поглиблює відчуття соціальної відчуженості й знижує рівень участі у житті приймаючих громад. У зв'язку з цим подолання стигматизації потребує системного наукового осмислення та реалізації комплексних практичних заходів, спрямованих як на надання психосоціальної підтримки внутрішньо переміщеним особам, так і на формування толерантного, інклюзивного соціального середовища. Стигматизація вимушених переселенців в умовах воєнного стану постає як складна соціокультурна проблема, що формується під впливом соціальних, психологічних та культурних чинників і істотно ускладнює процеси адаптації та інтеграції ВПО в приймаючі громади. Вона не лише негативно позначається на психологічному стані вимушених переселенців, але й знижує рівень соціальної згуртованості, посилюючи напруження між різними групами населення.

Підсумовуючи вище сказане, успішна інтеграція вимушених переселенців можлива за умови поєднання доступу до соціальних ресурсів, поваги до ідентичності та активного залучення їх до життя громади. Водночас подолання стигматизації потребує системного підходу, який охоплює розвиток інклюзивних практик на рівні територіальних громад, організацію психосоціальної підтримки та формування толерантного соціального середовища. Реалізація таких заходів є важливою передумовою не лише для покращення якості життя внутрішньо переміщених осіб, але й для забезпечення соціальної стабільності та згуртованості українського суспільства в умовах воєнних викликів.

Джерела:

1. Гундertaйло Ю. Д. Проблеми стигматизації і самостигмації внутрішньо переміщених осіб у процесі відновлення життєвої неперервності після переживання травматичних подій. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2018. Вип. 42 (45). С. 160–169.
2. Іванів А. А. Роль соціальної роботи в адаптації внутрішньо переміщених осіб. *Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (12-14 грудня 2024 року, м. Чернівці)*. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2025. С. 189–191.
3. Кінаш О. Соціальна адаптація вимушено переміщених осіб в умовах військового стану як наукова проблема. *Social Work and Education, Vol. 11, No. 1. pp.* 2024. С.136–144.
4. Фуштей О., Ландік К.. Проблеми адаптації внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного часу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Серія : Педагогіка і психологія*. 2024. Вип. 78. С. 47–51.
5. Шапошникова І. В., Пристай І. Р. Стратегії та виклики інтеграції внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. № 11. С. 1–7.